

Nytt om Trästandardisering

Nyheter från internationell standardisering inom CEN och ISO för trä och träbaserade produkter

December 2010

Kontaktpersoner

Gunilla Beyer, Skogsindustrierna, 08-762 79 95,
gunilla.beyer@skogsindustrierna.org och

Jöran Jermer, SP Trätekt, 010-516 56 03,
joran.jermer@sp.se

Träprodukter kan uppfylla nya europeiska K-klasser för brand-skyddande förmåga

De nya europeiska K-klasserna för brandskyddande förmåga avser skydd av material bakom den K-klassade produkten, t ex bakomliggande isolering i en vägg. De motsvarar den svenska klassen tändskyddande beklädnad, men som även inkluderar höga brandkrav på ytskiktet. Tändskyddande beklädnad uppfylls därför inte av vanligt trä utan är en klass främst för gipsskivor. Men i det europeiska systemet accepteras normala brandkrav på ytskiktet. K-klasser kan därför uppnås av träprodukter.

Kraven för att uppnå europeisk K-klass är att

- ✓ temperaturökningen bakom produkten är högst 250 °C

- ✓ det inte finns någon förkolning på bakomliggande material (vanligen en spånskiva)
- ✓ större bitar av beklädnaden inte faller ner

K-klasser definieras för tre tider 10, 30 och 60 minuter. Brandprovningsen utförs enligt EN 14135 och klassificeringen enligt EN 13501-2. Principen illustreras i figuren. Det finns två sorts klasser, K₁ och K₂. Skillnaden är att K₁ provas mot ett underlag med låg densitet, < 300 kg/m³, medan K₂ provas mot ett standardunderlag av spånskiva. K₁ används endast i Danmark. K₂ är därför mest intressant i övriga länder. För träprodukter är det främst tjockleken som avgör vilken K-klass som kan uppnås. Användningsområdet är främst vägg- och takbeklädnader.

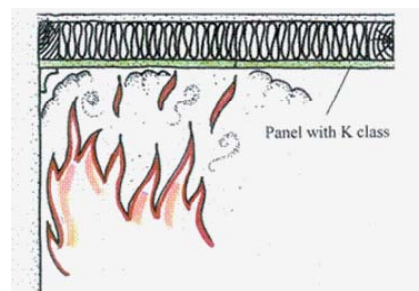
Ett större provningsprogram pågår under ledning av SP Trätekt. Resultaten hittills sammanfattas i tabellen nedan. De finns med i den europeiska handboken Fire safety in timber buildings, SP Rapport 2010:19. Fullständiga resultat presenteras separat och kommer dessutom med i den nordisk-baltiska handboken Brandsäkra trähus 3, som beräknas bli klar 2011.

Kontaktperson är Birgit Östman,
birgit.ostman@sp.se, 010-516 62 24

Träprodukter med K-klass (fler produkter kan tillkomma)

Träprodukt	Detaljer	Minsta densitet kg/m ³	Minsta tjocklek mm	K-klass
Spånskiva	Not och spont	600	10	K ₂ 10
Spånskiva	-	600	12	K ₂ 10
Plywood	-	450	12	K ₂ 10
OSB	-	600	10	K ₂ 10
Hardboard/ Medium board	-	800	9	K ₂ 10
Massivträskiva	-	450	13	K ₂ 10
Plywood	Not och spont	450	24	K ₂ 30
Massivträskiva	Not och spont	450	26	K ₂ 30
Träpanel	Not och spont	450	15	K ₂ 10*
Träpanel	Not och spont	450	27	K ₂ 30

* uppfyller också K₁10 för underlag ≥ 300 kg/m³

Princip för provning av brandskyddande förmåga enligt EN 14135.

Ny standard för maskinsorterat virke med "dynamic setting"?

Inom det Europeiska projektet Gradewood, som just nu håller på att avslutas, har olika möjligheter att förbättra metodik och standarder för hållfasthets sorterat virke undersökts. Resultatet av projektet blir en rekommendation till TC124/WG2 med ett nytt upplägg för standarden för maskinellt hållfasthets sorterat virke. Projektet

föreslår att initiella inställningsvärden för sorteringsmaskiner beräknas först med så kallad "prediction limitmetod". Denna metod är robust, lättanvänd och oberoende av vilka klasser som sorteras i kombination. Vidare föreslås att dessa initiella inställningsvärden anpassas till inkommande träråvara som ska sorteras genom sk "dynamic settings". Huvudprincipen är att inställningsvärdena höjs då råvara med låg kvalitet sorteras och sänks då bättre råvara sorteras. Justering av inställnings-

värden förutsätts ske automatiskt i sorteringsmaskinens programvara.

Detta förslag till nytt upplägg för sorteringsstandarden kommer att presenteras och diskuteras på Gradewoods slutkonferens som kommer att hållas i München i slutet av mars 2011. Då kommer även Gradewoods andra resultat att presenteras, t ex variation i hållfasthetsegenskaper för råvara från olika delar av Europa och kunskapsläget då det gäller att modellera virkes hållfasthetsenskaper.

För mer information kontakta:

Charlotte Bengtsson, charlotte.bengtsson@sp.se, 010 516 54 91 eller Rune Ziethén, rune.ziethen@sp.se, 010-516 51 21

Nyheter från standardiseringen i CEN/TC 38 Beständighet hos trä och träprodukter

I november har möten hållits i CEN/TC 38 WG 21 Classification och WG 28 Performance classification.

WG 21 arbetar med revisionen av de centrala standarderna EN 335 och EN 350. Många segslitna frågor om indelningen i Use Classes, UC, i EN 335 har till slut kunnat lösas så att ett standardförslag nu ska gå ut på remiss. För EN 350, som beskriver den naturliga beständigheten, är ståndpunkten nu att del 2 inte längre ska vara en fristående standard utan ett normativt annex till nuvarande del 1. Från svensk sida hade vi föreslagit att det till och med skulle vara bara en informativ bilaga, men resultatet blev en kompromiss. En speciell Task Group ska arbeta mera intensivt med den här standarden under 2011. Det återstår att avgöra om det går att använda samma provningsmetoder för UC 3 som för UC 4, men med olika kriterier. Alternativet är helt skilda metoder. Vidare diskuteras nyttan med ett åldringssteg före provning och införandet av en bedömning av mögelresistens.

WG 28 har den ytterst viktiga uppgiften att kritiskt gå igenom hela standardarbetet inom TC 38 och se hur befintliga standarder bättre kan användas för att leverera livslängdsförutsägelser för såväl material som faktiska produkter. Arbetet har tagit fart och kommer att pågå även under nästa år.

Mer information: Finn Englund, finn.englund@sp.se, 010-516 6204.

Eurokod 5

Allteftersom fler och fler sätter sig in i Eurokod 5 upptäcks felaktigheter samt oklarheter i standarden. Enligt gällande regler kan fram till 2014/2015 ändringar i Eurokoderna endast göras om det är fråga om ett säkerhetsproblem, inte om till exempel en beräkningsprincip

Redaktion

Jöran Jermer, SP Träteck (redaktör)
Birgit Östman, SP Träteck
Jan Brundin, SP Träteck
Gunilla Beyer, Skogsindustrierna

Box 55525 • 102 04 Stockholm
Tel: 08-762 72 60 •
info@skogsindustrierna.org

leder till oekonomiska lösningar eller till "för hög" säkerhet. Däremot kan rättelser och klagoranden göras och vid det senaste mötet i november med CEN/TC 250/SC 5, som är den underkommitté som ansvarar för Eurokod 5, diskuterades vad som bedöms som erforderligt. För Eurokod 1995-1-1 kommer ett så kallat Corrigendum att tas fram beträffande ett tjugotal punkter och för brodelen, Eurokod 1995-2, handlar Corrigendum om cirka fem punkter. Målsättningen är att dessa Corrigenda skall bli klara så snart som möjligt för att underlätta användningen av Eurokoderna när de från årsskiftet skall ersätta nationella bestämmelser. För branddelen, Eurokod 1995-1-2, har arbetet med rättelser och klagoranden ännu inte inletts.

Kontakt: Jan Brundin, 010-516 62 02, jan.brundin@sp.se

Konstruktionsvirke

Den länge diskuterade frågan om CE-märkning av konstruktionsvirke närmar sig en lösning. Ett förslag till ändring av märkningsreglerna i standarden EN 14081-1 har varit ute på omröstning och bifallits. Det innebär att visuellt sorterat virke antingen kan bitmärkas eller endast paketmärkas medan maskinellt sorterat virke alltid måste bitmärkas. Det finns emellertid också en anmärkning (NOTE) som säger att det kan finnas nationella bestämmelser som innebär att paketmärkning inte accepteras. Många länder, däribland Storbritannien och Sverige, kommer att införa sådana bestämmelser. Formellt ska förslaget publiceras av CEN som Amendment A1 till EN 14081-1 och sedan skall EU genom publicering i Official Journal ge det kraft som en bindande regel med angiven tidpunkt för ikraftträdande. Inte förrän dess kan eventuell paketmärkning tillämpas. Vid möte med CEN/TC 124/WG 2 den 14 december kom frågan upp om att återigen förändra övergångstiden (tidpunkten för när EN 14081-1 obligatoriskt måste tillämpas). Denna gång en förkortning, eftersom märkningsfrågan nu är på väg att lösas, av den tidigare beslutade förlängningen till den 1 september 2012. Eventuellt beslut tas av EUs Ständiga byggnadskommitté.

För närvarande finns enligt EN 14081 möjlighet att tillämpa s k "output control" vid maskinsortering. Denna metod tillämpas emellertid inte i Europa så när som på av ett företag. Gradewood-projektet har visat att metoden inte ger fullgod säkerhet och vid WG 2-mötet beslöts därför att ta bort metoden ur standardtexten och förpassa den till en informativ bilaga när del 3 av EN 14081 nu är under revidering.

Ett standardförslag för CE-märkning av fingerskarvat konstruktionsvirke (prEN 15497) har en längre tid varit under utarbetande. Nu börjar det närma sig sin fullbordan och standarden bör kunna publiceras sent under 2011. Jämfört med den standard som vi för närvarande tillämpar, EN 385, kommer den nya standarden inte att innebära några väsentliga tekniska förändringar.

Kontakt: Jan Brundin, 010-516 62 02, jan.brundin@sp.se

SP Träteck

Box 5609 • 114 86 Stockholm Tel: 010-516 50 00
• info@sp.se